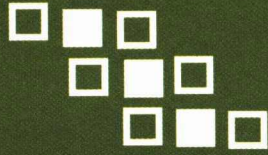

archeologisch onderzoeks- en adviesbureau

de steekproef

Kleasterwei, Goingarip (Fr.)

Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

Steekproef-rapport 2004-10/09

ONTVANGEN 28 DEC 2005

*Kleasterwei, Goingarip (Fr.)
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van de
gemeente Skarsterlân

december 2005
Steekproef-rapport 2004-10/09
ISSN 1871-269X
CIS-code 14910
tekst door drs. Caroline Tulp &
dr. Johan Jelsma

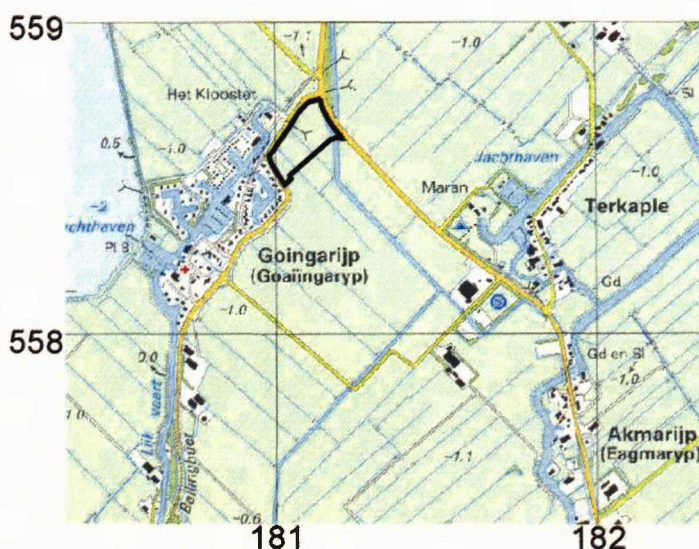
De Steekproef, Archeologisch
Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn
telefoon 050 - 5779784
fax 050 - 5779786
internet www.desteckproef.nl
e-mail info@desteckproef.nl

Inleiding

Locatie

Het plangebied Kleasterweibevindt zich ten noordoosten van Goingarip, gemeente Skarsterlân, provincie Fryslân (zie Figuur 1). De noordwest- en noordoostzijde worden begrensd door de Kleasterwei. Het terrein bestaat momenteel uit drie graslandpercelen en heeft een grootte van ongeveer 2,7 hectare.

Dit onderzoek is een aanvulling op de in 2003 uitgevoerde *quickscan*. Tijdens dat onderzoek zijn zes boringen uitgevoerd (boornummers 1 tot en met 6), die uitwezen dat de bouwvoor en het zich eronder bevindende veenpakket wordt gevolgd door een podzolbodem.¹ De RD-coördinaten van boring 6 zijn 181,012/558,561.

Figuur 1. Kleasterwei, Goingarip. Overzichtskaart 1 : 25000. De begrenzing van de onderzoekslocatie is in zwart aangegeven. [Naar: ANWB Topografische Atlas 1:25000 Friesland. 2004. Den Haag, ANWB bv]

Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van Gemeente Skarsterlân, vertegenwoordigd door de heer G. Zaal. De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen nieuwbouw van huizen op het terrein.

Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen en het bepalen van de kwaliteit van eventuele archeologische sporen in het plangebied.

¹ Jelsma, J. & C. Tulp. 2003. *Goingarip, Idskenhuzen, Langweer en Sintjohannesga. Verkennend archeologisch onderzoek in gemeente Skarsterlân. 2003-01/7. De Steekproef, Zuidhorn.*

Bureauonderzoek

De bodem van het plangebied bestaat uit een koopveengrond op veenmosveen (classificatie bodemkaart hV_{sc} met grondwatertrap II: gemiddelde laagste grondwaterstand tussen 50 en 80 cm onder het maaiveld).² De *quickscan* uit januari 2003 liet een veenpakket onder de bouwvoor zien met een dikte van ongeveer een meter. Onder dit pakket is zand met een B-horizont aanwezig.

Uit het plangebied zelf zijn geen meldingen in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) aanwezig (zie Figuur 2). Ongeveer een kilometer van het terrein vandaan is melding gedaan van een laat-middeleeuwse kerk te Akmarijp [ARCHIS-nummers 15168/11C-015 en 43876]. Na een booronderzoek is hier in 2000 door het ARC een noodopgraving uitgevoerd.³ Hierbij zijn een aantal inhumatiegraven opgegraven en fundamente van de kerk gedocumenteerd. De graven stammen uit de 13e eeuw.

In de historische atlas is te zien dat het plangebied halverwege de negentiende eeuw niet bebouwd was.⁴

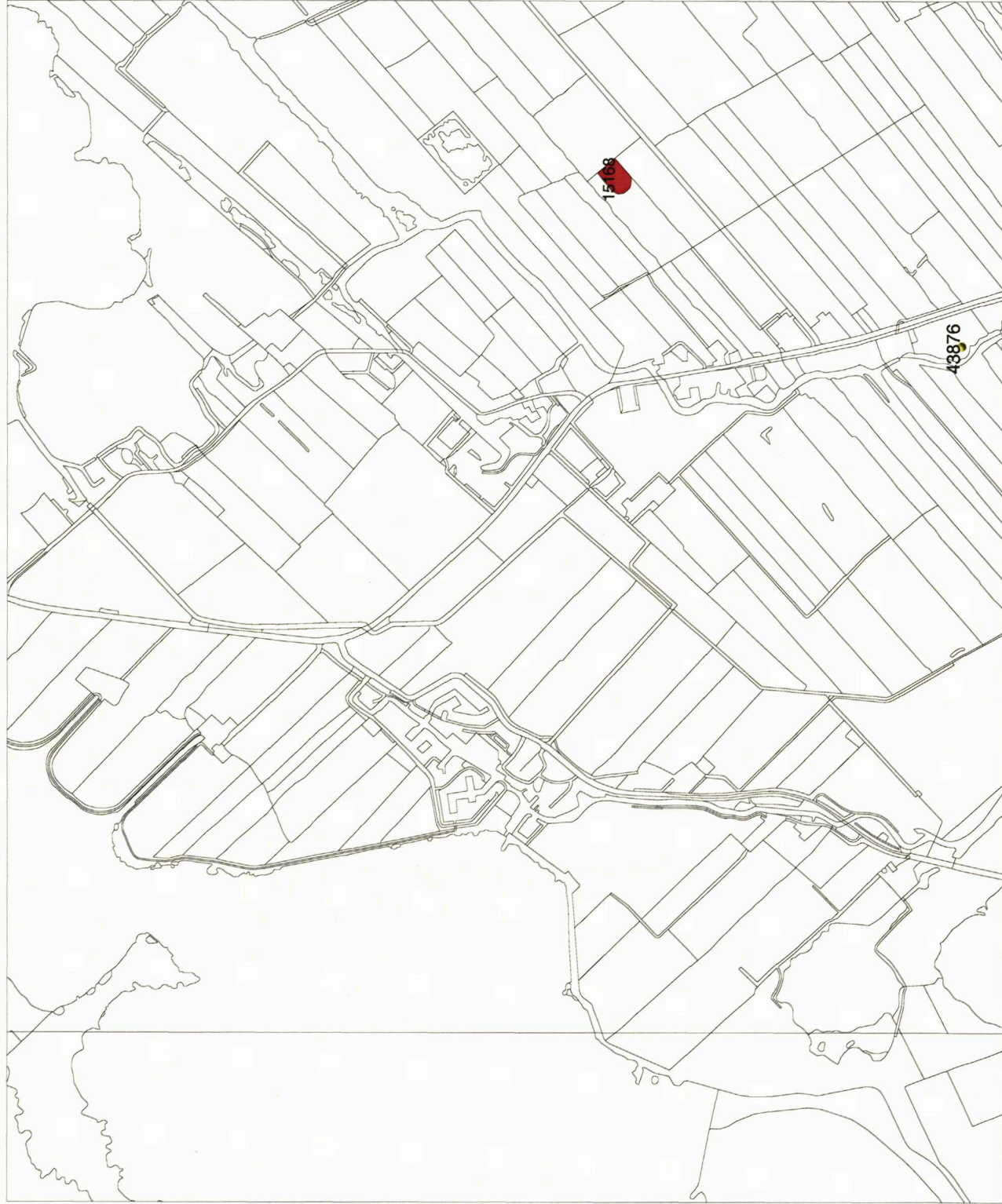
² *Bodemkaart van Nederland 1:50000. Toelichting bij Kaartblad 11 West-Heerenveen.* StiBoKa, Wageningen, 1976.

³ Bijl, B. & S.J. Tuinstra. 2000. *Onderzoek naar het Kerkerrein van St. Jansga te Akmarijp.* ARC-publicaties 33, Groningen.

⁴ *Grote Historische Provincie Atlas: Friesland 1853-1856, schaal 1:25.000.* Wolters-Noordhoff. Groningen, 1992, p. 111.

Goingarijp, Kleasterwei

Figuur 2. Bekende archeologische waarden.

Legenda

- TOP10 ((©)TDN)
- WAARNEMINGEN
- VONDSTMELDINGEN
- MONUMENTEN
- PROVINCIES

ROB
ArchisII

Methoden en technieken

Werkwijze

Het onderzoek is uitgevoerd conform de voorschriften van de Provincie Fryslân, zoals deze zijn gepubliceerd op de internetpagina www.fryslan.nl. Op de Fryske Archeologische Monumenten Kaart Extra (FAMKE) staat voor de periode steentijd/bronstijd 'karterend onderzoek 3' vermeld. Dit houdt in dat er drie boringen per hectare worden vereist die uitgebreid dienen te worden naar zes boringen per hectare bij het constateren van de aanwezigheid van een podzolbodem. Voor de periode ijzertijd-Middeleeuwen wordt een karterend onderzoek 3 gevraagd, hetgeen een booronderzoek met gemiddeld zes boringen per hectare inhoudt. Vooraf dient een bureau-onderzoek te worden uitgevoerd en de boorlocaties dienen te worden ingemeten ten opzichte van NAP.

Tijdens de eerder uitgevoerde quickscan zijn er zes boringen uitgevoerd (zie de boorstaten met boornummers 1 tot en met 6). Dit aantal is met dit huidige onderzoek aangevuld met 15 boringen (nummers 11 tot en met 25). De eerste 70 cm is met een 10 cm edelmanboor geboord, waarna is overgegaan op een 3 cm steekguts. De opgeboorde grond werd doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals aardewerk, bewerkt bot, metaal of houtskool en cultuurlagen. Op het perceel zijn slootkanten en molshopen onderzocht op archeologische indicatoren. De gemeten NAP-hoogten zijn vermeld in de boorstaten en Tabel 1.

Het meetsysteem

Evenwijdig aan de noordwest-zuidoost gelegen sloten in het plangebied zijn boorraaien uitgezet, op een wijze dat de eerder uitgevoerde boringen binnen het huidige meetsysteem vallen. De boorraai op het zuidwestelijke perceel bevindt zich op 17,5 meter ten zuidwesten van de noordoostelijke sloot (boornummers 6 en 22). Aan de andere kant van deze sloot is een tweede raai geplaatst op een afstand van tien meter ten noordoosten van de sloot (boornummers 5 en 21). Op 35 meter ten noordoosten van deze tweede raai ligt een raai met boornummers 4, 19 en 20. De overige raaien bevinden zich op het meest noordoostelijke perceel (boornummers 1 tot en met 3, 11 tot en met 18). Boring 2 bevindt zich iets buiten het huidige meetsysteem. De afstand tussen de boringen op een raai bedraagt steeds 40 meter. Daar waar de podzol het hoogst gelegen is, zijn twee extra boringen gezet (nummers 23 en 24) en tevens is er een extra boring op een hoger deel in het uiterste noordoosten geplaatst (nummer 25).

Boring 6 is tevens ingemeten met behulp van het Global Positioning System (GPS). Voor de locaties van de boringen wordt verwezen naar Figuur 3.

Resultaten

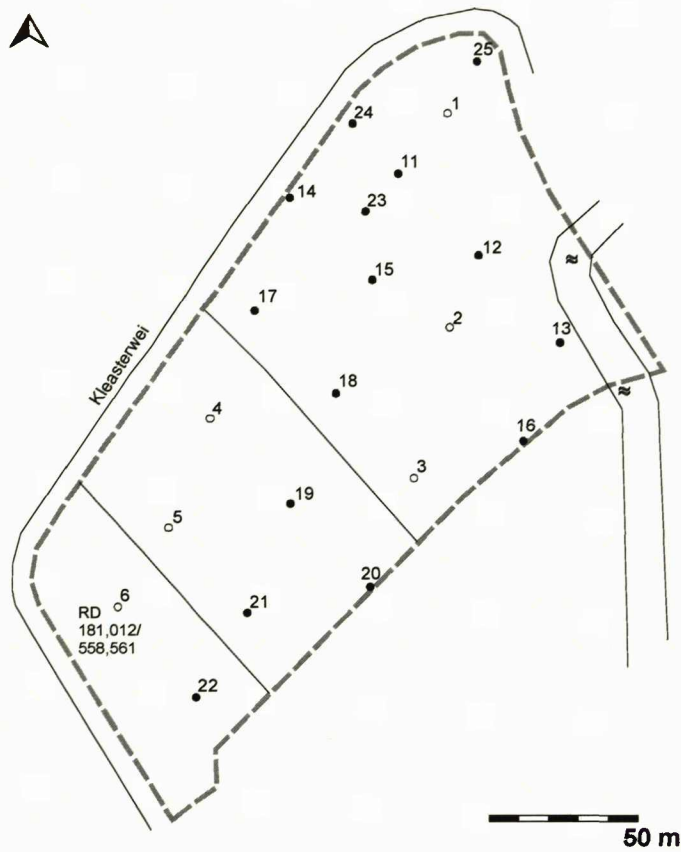
Het aanvullende veldwerk vond plaats op 8 december 2005 (zie Figuur 4). De resultaten worden per boring weergegeven in de Appendix. In de boorstaten staan de NAP-hoogten, evenals in Tabel 1.

Onder de 25-45 cm dikke, kleiige bouwvoor bevindt zich een veenpakket. Dit pakket heeft een dikte van ongeveer een meter en eindigt in een ongeveer tien cm dikke smeerlaag. Hieronder is een podzolbodem aanwezig. Op bijna alle boorlocaties werd een B-horizont (bruine inspoelingslaag) aangetroffen. In boringen 14, 18 en 20 was dit een lichtbruin gekleurde B/C-laag. De natte bodem maakte diepe boringen niet mogelijk en alleen op boorlocaties 16 en 22 is een C-horizont (geel zand) waargenomen. Wel was over het algemeen de overgang van B- naar B/C-horizont goed zichtbaar. In acht boringen is op de overgang van de smeerlaag en de B-horizont een ongeveer 1,5 cm dunne kleilaag aangetroffen (boornummers 3, 6, 13, 16, 19, 21, 22 en 25). Een A-horizont (grijze uitspoelingslaag) is onder het veen niet waargenomen. Het is mogelijk dat deze is verspoeld.

Tijdens het booronderzoek en de veldkartering zijn geen archeologische vondsten, fosfaten of ophogingslagen waargenomen.

Tabel 1. Kleasterwei, Goingarijp: NAP-hoogten van de boorlocaties en pleistocene zand onder het veen.

boornummers	NAP-hoogte in cm	zanddiepte in cm t.o.v. NAP	boornummers	NAP-hoogte in cm	zanddiepte in cm t.o.v. NAP
1	-53	-163	16	-49	-199
2	-48	-188	17	-45	-200
3	-50	-215	18	-43	-177
4	-48	-188	19	-53	-168
5	-53	-203	20	-51	-213
6	-55	-225	21	-58	-198
11	-51	-161	22	-55	-213
12	-46	-184	23	-49	-179
13	-61	-181	24	-38	-148
14	-45	-168	25	-3	-133
15	-48	-190			

Figuur 3: Kleasterwei, Goingarip: Situatietekening van het plangebied met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. De eerder uitgevoerde boringen zijn met een open cirkel weergegeven (nummers 1 tot en met 6). De begrenzing van het plangebied is met een onderbroken lijn aangeduid.

Figuur 4: Kleasterwei, Goingarip: Foto van het plangebied, genomen richting het zuidwesten met op de achtergrond de bebouwing van Goingarip.

Conclusies en advies

De bodem bestaat volgens de bodemkaart uit koopveengrond. Binnen het plangebied noch in de nabije omgeving zijn in het verleden meldingen van archeologische vondsten of terreinen gedaan aan het CMA of CAA van de ROB.

Het bodemprofiel in het plangebied is van goede kwaliteit. Onder de bouwvoor bevindt zich een veenpakket van ongeveer een meter dikte. Hieronder is zand waar te nemen, waarin zich een podzol heeft gevormd. In het uiterste noordoosten ligt het maaiveld hoger dan in het overige deel van het plangebied. Dit heeft te maken met een ongeveer 60 cm dikke verstoorde laag, vermoedelijk is deze opgebracht. Het zandpakket dat onder het veen ligt, loopt hier echter ook op. Het iets hoger gelegen zandpakket was ook in de omringende boringen al geconstateerd en wijst waarschijnlijk op een zandkop of -rug, gelegen onder het veen. In de boringen zijn geen archeologische indicatoren waargenomen.

Op basis van de hierboven genoemde resultaten concluderen wij dat de aanwezigheid van onverstoorde archeologische grondsporen niet is uit te sluiten. Onder het veen is een gave podzolbodem met een mogelijke zandkop in het noordoosten. Er zijn echter zowel in het verleden als bij dit onderzoek geen cultuurlagen of archeologische artefacten waargenomen binnen de onderzochte locatie zelf of in de directe omgeving ervan. Wij concluderen dat op basis van de huidige staat van kennis beperkende c.q. beschermende maatregelen niet wetenschappelijk te verdedigen zijn. Archeologisch vervolgonderzoek is derhalve niet noodzakelijk.

Wij wijzen er op dat indien bij graafwerkzaamheden archeologische vondsten worden gedaan, deze volgens de Monumentenwet 1988, artikel 47, gemeld moeten worden bij de gemeente Skarsterlân.

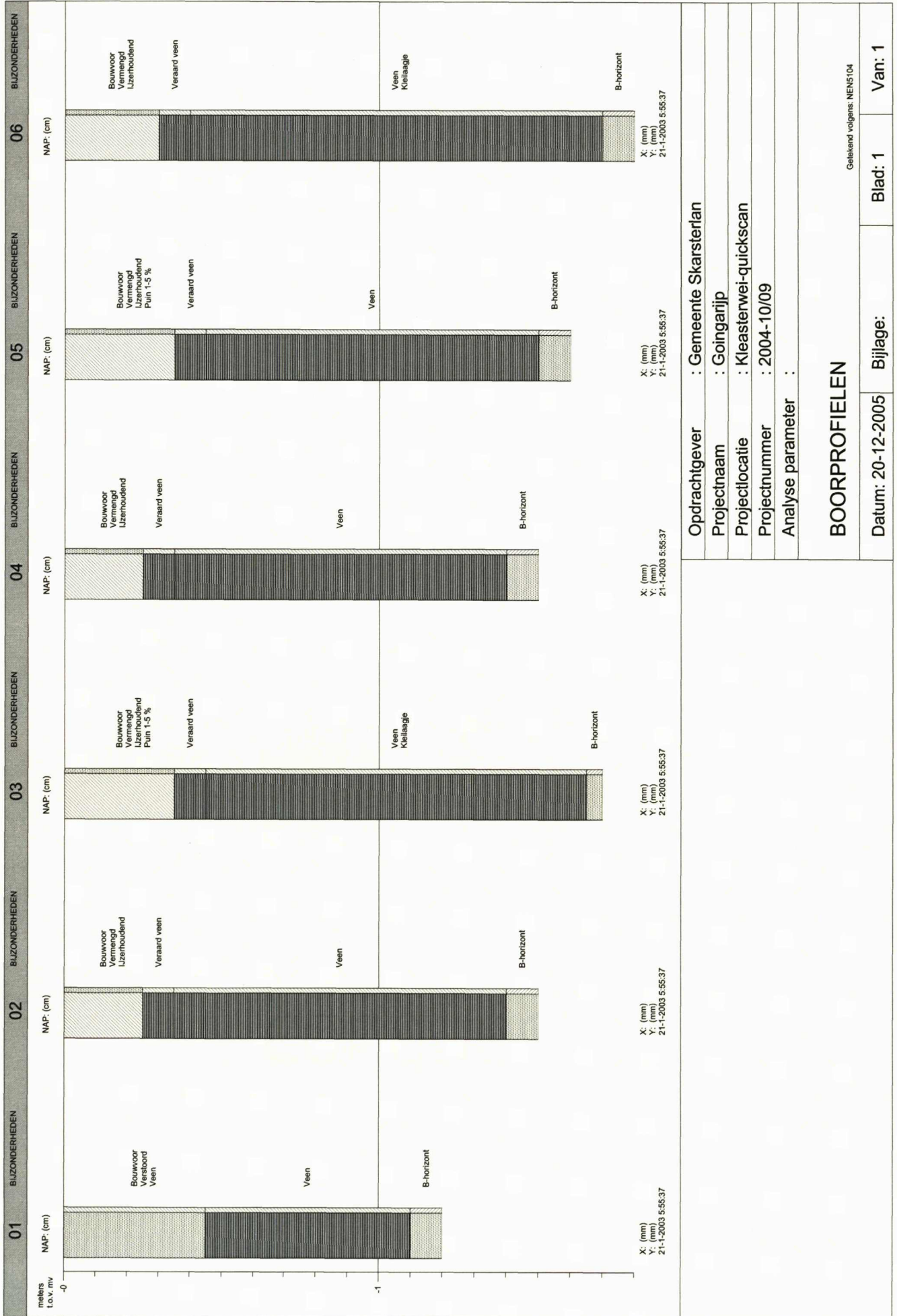
Zuidhorn, 20 december 2005

drs. C. Tulp
(senior archeoloog)

Appendix

Kleasterwei, Goingarrijp: boorprofielen en bodembeschrijving volgens NEN5104.

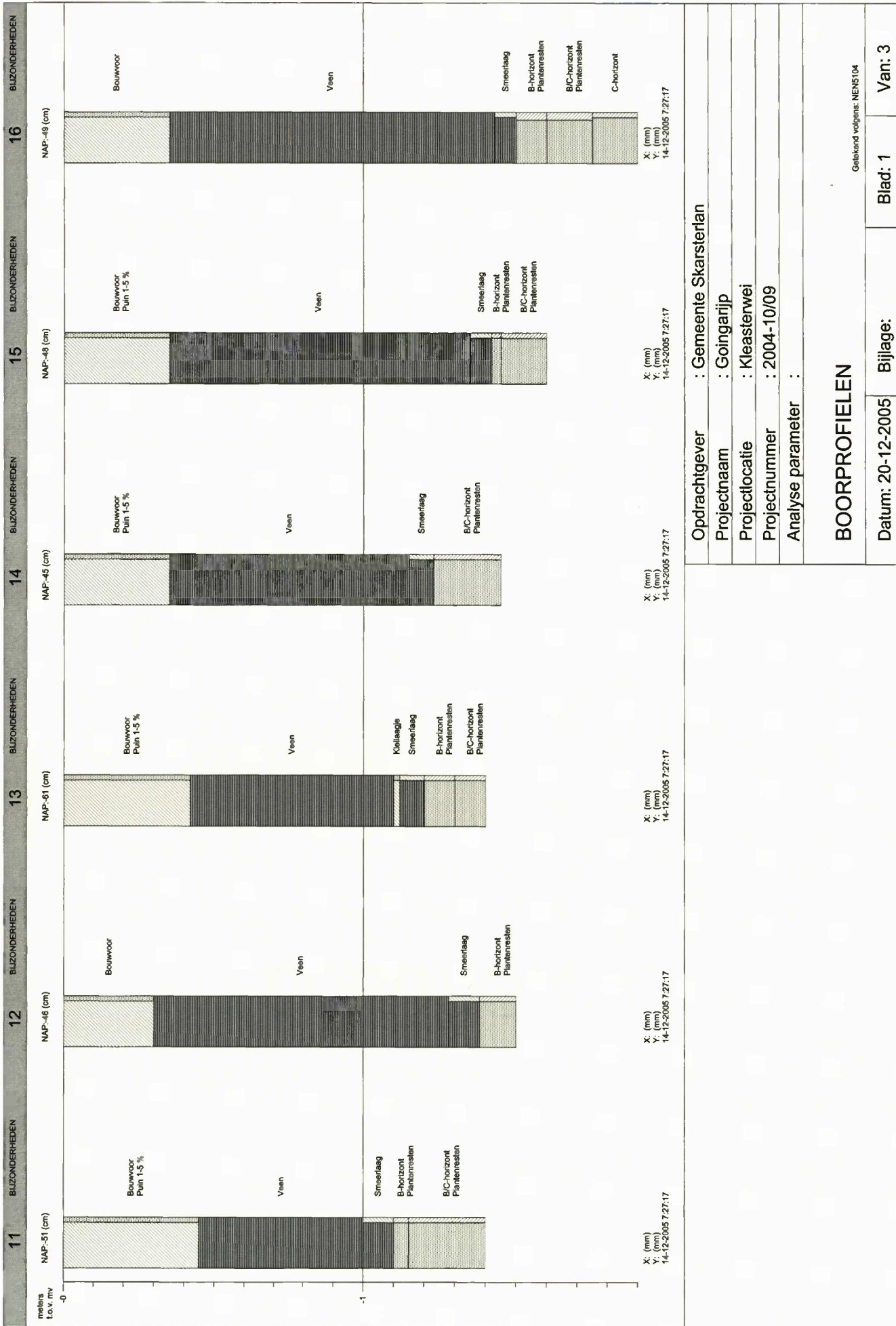
Opdrachtgever : Gemeente Skarsterlan
 Projectnaam : Goingarrip
 Projectlocatie : Kleasterwei-quickscan
 Projectnummer : 2004-10/09
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

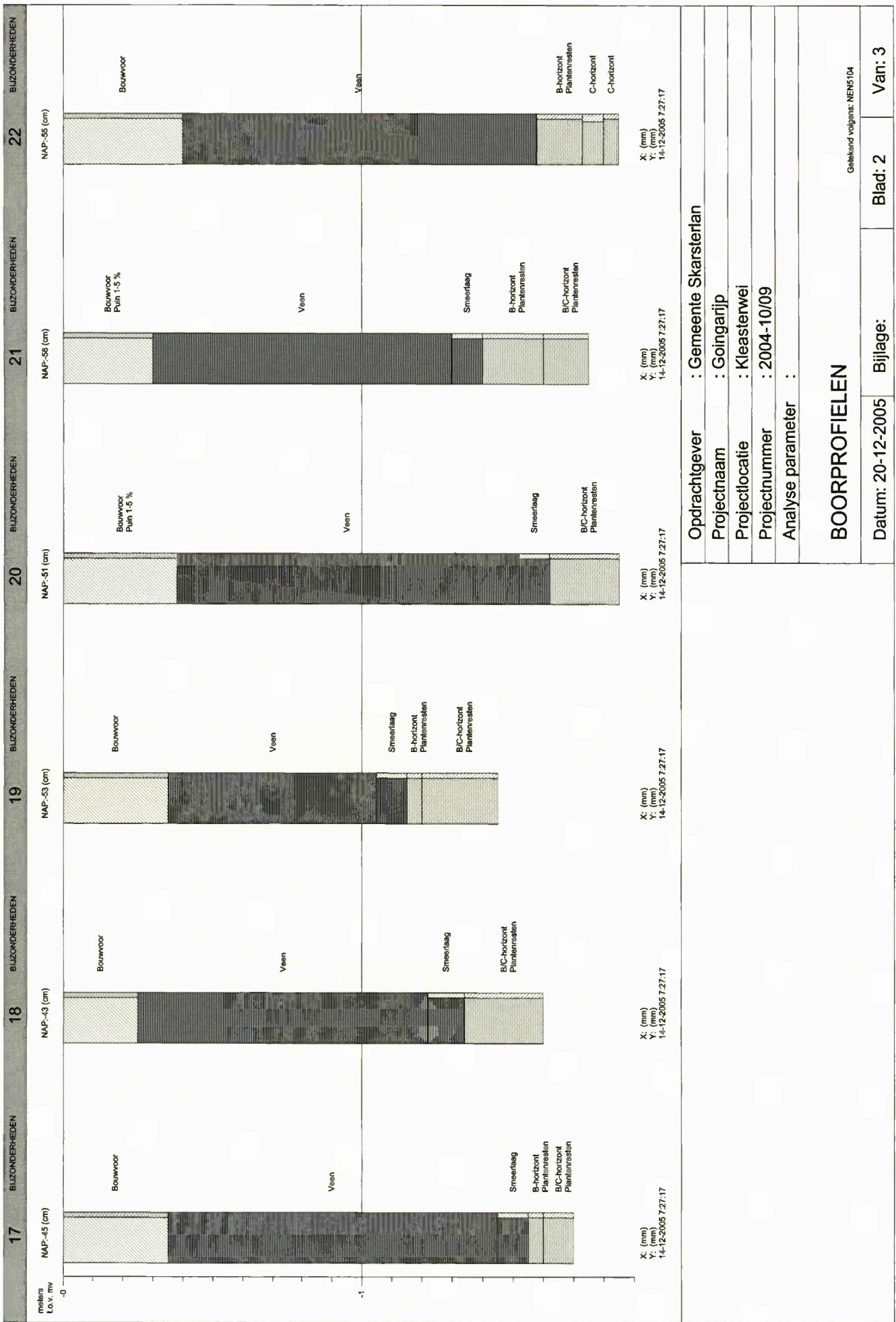
Opdrachtgever : Gemeente Skarsterlan
Projectnaam : Goingarijp
Projectnummer : 2004-10/09
Projectlocatie : Kleasterwei-quickscan

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 45	ZAND, kleilig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor Veen
	45 - 110	VEEN, zwak kleilig	7.5YR2/3 dbruin	Verstoord Veen
	110 - 120	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont
02 Boring	0 - 25	KLEI, zwak zandig	10YR3/2 zwart	Bouwvoor IJzerhoudend Vermengd
	25 - 35	VEEN, zwak kleilig	7.5YR1.7/1 zwart	Veraard veen
	35 - 140	VEEN, zwak kleilig	7.5YR2/3 dbruin	Veen
03 Boring	140 - 150	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont
	0 - 35	KLEI, zwak zandig	10YR3/2 zwart	Bouwvoor IJzerhoudend Puin 1-5 % Vermengd
	35 - 45	VEEN, zwak kleilig	7.5YR1.7/1 zwart	Veraard veen
04 Boring	45 - 165	VEEN, zwak kleilig	7.5YR2/3 dbruin	Kleilaagje Veen
	165 - 170	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont
	0 - 25	KLEI, zwak zandig	10YR3/2 zwart	Bouwvoor IJzerhoudend Vermengd
05 Boring	25 - 35	VEEN, zwak kleilig	7.5YR1.7/1 zwart	Veraard veen
	35 - 140	VEEN, zwak kleilig	7.5YR2/3 dbruin	Veen
	140 - 150	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont
06 Boring	0 - 35	KLEI, zwak zandig	10YR3/2 zwart	Bouwvoor IJzerhoudend Puin 1-5 % Vermengd
	35 - 45	VEEN, zwak kleilig	7.5YR1.7/1 zwart	Veraard veen
	45 - 150	VEEN, zwak kleilig	7.5YR2/3 dbruin	Veen
06 Boring	150 - 160	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont
	0 - 30	KLEI, zwak zandig	10YR3/2 zwart	Bouwvoor IJzerhoudend Vermengd
	30 - 40	VEEN, zwak kleilig	7.5YR1.7/1 zwart	Veraard veen
06 Boring	40 - 170	VEEN, zwak kleilig	7.5YR2/3 dbruin	Kleilaagje Veen
	170 - 180	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont

Opdrachtgever : Gemeente Skarsterlân	
Projectnaam : Goingarip	
Projectlocatie : Kleasterwei	
Projectnummer : 2004-10/09	
Analyse parameter :	
BOORPROFIELEN	
Datum: 20-12-2005	Bijlage: 1
Blad: 1	Van: 3

Getekend volgens: NEN5104

Opdrachtgever : Gemeente Skarsterlân	
Projectnaam : Goingarjip	
Projectlocatie : Kleasterwei	
Projectnummer : 2004-10/09	
Analyse parameter :	
BOORPROFIELEN	
Getekend volgens: NEN15104	
Datum: 20-12-2005	Bijlage:
Blad: 2	Van: 3

metres t.o.v. mv

NAP-49 (cm)

NAP-38 (cm)

NAP-3 (cm)

X: (mm)
Y: (mm)
14-12-2005 7:27:17

X: (mm)
Y: (mm)
14-12-2005 7:27:17

X: (mm)
Y: (mm)
14-12-2005 7:27:17

Opdrachtgever : Gemeente Skarsterlân
 Projectnaam : Goingatijp
 Projectlocatie : Kleasterwei
 Projectnummer : 2004-10/09
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Getekend volgens: NEN5104

Datum: 20-12-2005 Bijlage: Blad: 3 Van: 3

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Skarsterlan
Projectnaam : Goingarijp
Projectnummer : 2004-10/09
Projectlocatie : Kleasterwei

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
11 Boring	0 - 45	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor Puin 1-5 %
	45 - 100		7.5YR2/3 dbruin	Veen
	100 - 110	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag
	110 - 115	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont Plantenresten
	115 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	B/C-horizont Plantenresten
12 Boring	0 - 30	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	30 - 128		7.5YR2/3 dbruin	Veen
	128 - 138	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag
	138 - 150	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont Plantenresten
13 Boring	0 - 42	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor Puin 1-5 %
	42 - 110		7.5YR2/3 dbruin	Veen
	110 - 112	KLEI, zwak zandig	2.5Y4/2 grijs	Klei laagje
	112 - 120	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag
	120 - 130	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Plantenresten B-horizont
	130 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	Plantenresten B/C-horizont
14 Boring	0 - 35	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor Puin 1-5 %
	35 - 115		7.5YR2/3 dbruin	Veen
	115 - 123	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag
	123 - 145	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	B/C-horizont Plantenresten
15 Boring	0 - 35	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor Puin 1-5 %
	35 - 135		7.5YR2/3 dbruin	Veen
	135 - 142	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag
	142 - 145	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Plantenresten B-horizont
	145 - 160	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	Plantenresten B/C-horizont
16 Boring	0 - 35	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	35 - 143		7.5YR2/3 dbruin	Veen
	143 - 150	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag
	150 - 160	ZAND matig fijn , matig siltig	10YR2/3 zwart	Plantenresten B-horizont
	160 - 175	ZAND matig fijn , matig siltig	10YR3/4 dbruin	Plantenresten B/C-horizont
17 Boring	175 - 190	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/4 bruin	C-horizont
	0 - 35	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	35 - 145		7.5YR2/3 dbruin	Veen
	145 - 155	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag
	155 - 160	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Plantenresten B-horizont
18 Boring	160 - 170	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	B/C-horizont Plantenresten
	0 - 25	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	25 - 122		7.5YR2/3 dbruin	Veen
	122 - 134	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag
	134 - 160	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	B/C-horizont Plantenresten
19 Boring	0 - 35	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	35 - 105		7.5YR2/3 dbruin	Veen
	105 - 115	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag
	115 - 120	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Plantenresten

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Skarsterlan
Projectnaam : Goingarrip
Projectnummer : 2004-10/09
Projectlocatie : Kleasterwei

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate)	Geur(sterkte)
19 Boring	115 - 120	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont	
	120 - 145	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	B/C-horizont Plantenresten	
20 Boring	0 - 38	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor Puin 1-5 %	
	38 - 152		7.5YR2/3 dbruin	Veen	
	152 - 162	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag	
	162 - 185	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	Plantenresten B/C-horizont	
21 Boring	0 - 30	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor Puin 1-5 %	
	30 - 130		7.5YR2/3 dbruin	Veen	
	130 - 140	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag	
	140 - 160	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont Plantenresten	
	160 - 175	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	B/C-horizont Plantenresten	
22 Boring	0 - 40	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor	
	40 - 158		7.5YR2/3 dbruin	Veen	
	158 - 173	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Plantenresten B-horizont	
	173 - 180	ZAND zeer fijn, matig siltig	10YR4/4 bruin	C-horizont	
23 Boring	180 - 185	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/4 bruin	C-horizont	
	0 - 45	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor	
	45 - 125		7.5YR2/3 dbruin	Veen	
	125 - 130	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag	
	130 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont Plantenresten	
24 Boring	140 - 150	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	Plantenresten B/C-horizont	
	0 - 35	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor	
	35 - 110		7.5YR2/3 dbruin	Veen	
	110 - 130	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont Plantenresten	
25 Boring	130 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	B/C-horizont Plantenresten	
	0 - 60	KLEI, zwak zandig	10YR1.7/1 zwart	Opgebracht	
	60 - 117		7.5YR2/3 dbruin	Veen	
	117 - 120	KLEI, zwak zandig	5Y4/1 grijs	Kleilaagje	
	120 - 130	VEEN, zwak kleilig	10YR1.7/1 zwart	Smeerlaag	
130 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Plantenresten B-horizont		